

АКТИВІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В ПОСТВОЄННИЙ ПЕРІОД: ІННОВАЦІЙНІ ПАРКИ, ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНІ КЛАСТЕРИ

©2024 ШТАЛЬ Т. В., КУРЦЕВ О. Ю.

УДК 330.341:94
JEL: O30; O32; O38; P47

Шталь Т. В., Курцев О. Ю. Активізація інноваційної діяльності України в поствоєнний період: інноваційні парки, високотехнологічні кластери

Відновлення України після війни є складним і багатограним процесом, що потребує системних зусиль у різних сферах життя. Одним із найважливіших напрямків цього відновлення є активізація інноваційної діяльності, яка здатна стати основою для сталого економічного розвитку, модернізації виробництва та інтеграції країни у глобальні економічні процеси. У поствоєнний період інноваційна активність набуває особливого значення, оскільки вона дозволяє не лише відновити зруйновані структури, а й створити нові можливості для розвитку технологій, бізнесу та суспільства. Метою роботи є аналіз можливостей активізації інноваційної діяльності в Україні в поствоєнний період через розвиток інноваційних парків і високотехнологічних кластерів. У роботі було використано: метод аналізу, метод синтезу, логічний метод, метод узагальнення, метод спостереження, метод індукції, метод дедукції, графічний метод. В умовах глобальних змін та нових викликів інноваційні парки та високотехнологічні кластери стають ключовими елементами трансформації економіки країни. Вони здатні забезпечити інтеграцію наукових розробок з практичним застосуванням, сприяти розвитку підприємництва, підвищенню конкурентоспроможності на міжнародній арені та створенню нових робочих місць. Розвиток інноваційних парків та кластерів дозволяє створювати ефективні платформи для реалізації наукових досліджень, комерціалізації нових технологій і залучення інвестицій. Вони стимулюють співпрацю між бізнесом, наукою і державними структурами, що, своєю чергою, забезпечує швидке впровадження інновацій у виробництво та інші сфери життя. Залучення міжнародних партнерів, інвесторів і розвитку нових високотехнологічних галузей, таких як інформаційні технології, відновлювальна енергетика, біотехнології, стане основою для сталого економічного розвитку та інтеграції України в глобальні економічні процеси. Отже, інноваційні парки та високотехнологічні кластери можуть стати важливими драйверами відновлення та розвитку України, сприяючи не тільки економічному зростанню, а й соціальному, екологічному і технологічному перетворенням, які допоможуть країні адаптуватися до нових реалій і стати сильним гравцем на світовій арені.

Ключові слова: урбаністика, урбаністичний регіон, інновації, інноваційна активність, цифрові технології, цифрова економіка, високотехнологічний ринок, інклюзія, соціальний розвиток, високі технології, інноваційні парки, урбанізація, смарт-технології, «розумні міста», трансформаційні зміни, розвиток.

Табл.: 3. Бібл.: 21.

Шталь Тетяна Валеріївна – доктор економічних наук, професор, проректор з наукової роботи та міжнародного співробітництва, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (просп. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: shtaltv@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1256-9854>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/G-6988-2018>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorid=57201343113>

Курцев Олексій Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки та менеджменту, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (просп. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: alexeykurcev@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4951-3718>

UDC 330.341:94
JEL: O30; O32; O38; P47

Shtal T. V., Kurtsev O. Yu. Intensification of Innovation Activity in Ukraine in the Post-War Period: Innovation Parks, High-Tech Clusters

The post-war reconstruction of Ukraine is a complex and multifaceted process that requires systematic efforts in various spheres of life. One of the most important directions of this recovery is the intensification of innovation activity, which can become the basis for sustainable economic development, modernization of production and integration of the country into global economic processes. In the post-war period, innovation activity is of particular importance, as it allows not only to restore destroyed structures, but also to create new opportunities for the development of technology, business and society. The aim of the article is to analyze the possibilities of intensifying innovation activity in Ukraine in the post-war period through the development of innovation parks and high-tech clusters. The study used: the method of analysis, the method of synthesis, the logical method, the method of generalization, the method of observation, the method of induction, the method of deduction, the graphical method. In the context of global changes and new challenges, innovation parks and high-tech clusters are becoming key elements in the transformation of the country's economy. They are able to ensure the integration of scientific developments with practical application, promote the development of entrepreneurship, increase competitiveness in the international arena and create new jobs. The development of innovation parks and clusters makes it possible to create efficient platforms for the implementation of scientific research, commercialization of new technologies and attraction of investments. They stimulate cooperation between business, science and government agencies, which, in turn, ensures the rapid introduction of innovations in production and other spheres of life. Attracting international partners, investors and the development of new high-tech industries, such as information technology, renewable energy, biotechnology, will become the basis for sustainable economic development and integration of Ukraine into global economic processes. Thus, innovation parks and high-tech clusters can become important drivers of Ukraine's recovery and development, contributing not only to economic growth, but also to social, environmental and technological transformations that will help the country adapt to new realities and become a strong player on the world stage.

Keywords: urbanism, urban region, innovations, innovation activity, digital technologies, digital economy, high-tech market, inclusion, social development, high technologies, innovation parks, urbanization, smart technologies, smart cities, transformational changes, development.

Tabl.: 3. **Bibl.:** 21.

Shtal Tetyana V. – D. Sc. (Economics), Professor, Vice-Rector for Research and International Cooperation, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: shtaltv@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1256-9854>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/G-6988-2018>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57201343113>

Kurtsev Oleksiy Yu. – PhD (Law), Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Economics and Management, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: alexeykurcev@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4951-3718>

Інноваційна діяльність є основою для забезпечення сталого розвитку економіки та підвищення конкурентоспроможності країни в умовах глобалізації. Для України, яка переживає складні етапи розвитку в період війни, активізація інноваційної діяльності набуває особливої важливості. Вона здатна стати ключовим фактором трансформації економіки, допомогти відновити інфраструктуру та модернізувати виробництво в поствоєнний період і забезпечити підтримку промисловості у воєнний час, а також інтегрувати країну в глобальні технологічні процеси.

Інновації забезпечують не лише технологічний прогрес, але й соціально-економічні зміни, зокрема через розвиток нових галузей, створення робочих місць, підвищення якості життя та залучення іноземних інвестицій. Україна має значний потенціал для розвитку інноваційних секторів, таких як інформаційні технології, біотехнології, відновлювальні джерела енергії, а також для реалізації наукових розробок у виробництві. Успіх цієї діяльності залежить від ефективної взаємодії бізнесу, науки та держави, а також від створення сприятливих умов для розвитку стартапів, інноваційних парків і високотехнологічних кластерів [2; 7; 8; 13].

Проблематика розвитку інноваційної діяльності, підвищення інноваційної активності знайшли своє відображення в роботах багатьох учених та економістів, зокрема таких як: Л. Ганущак-Єфіменко, Н. Гончаров, А. Грабченко, Д. Грицишин, Дж. Доран, С. Ілляшенко, М. Йохну, М. О'Конор, І. Отенко, П. Перерва, В. Пономаренко, М. Сагайдак, Р. Смоловік, О. Сохацька, Л. Федулова, Н. Чухрай, С. Хамініч, О. Шафалюк та інших.

Особливі аспекти прояву інноваційної діяльності, розвитку високотехнологічної сфери, а також урахування трансформаційних змін і цифровізації широко представлено в роботах В. Брича, О. Десятнюк, О. Длугопольського, О. Кириленко, А. Крисоватого, В. Лойко, Т. Мельник, О. Птащенко, Н. Резнікової, М. Рубманна, Д. Русака, М. Са-

гайдака, О. Сохацької, І. Хаджинова, Р. Флоріди, Д. Харвея, А. Шлапак та інших.

Саме тому зазначимо, що активізація інноваційної діяльності в Україні вимагає комплексного підходу, який включає не лише розвиток технологічної інфраструктури, а й підтримку інноваційного підприємництва, залучення інвестицій, модернізацію освітньої системи та стимулювання наукових досліджень [17; 20]. Особливу роль у цьому процесі відіграють інноваційні парки та високотехнологічні кластери, які можуть стати основою для створення нових бізнесів, сприяти розвитку наукоємних галузей та сприяти технологічному прогресу в Україні.

Забезпечення ефективної підтримки інновацій, створення сприятливого правового та фінансового середовища, а також розвиток міжнародного співробітництва з країнами, що є лідерами у сфері технологій та інновацій, є важливими складовими цього процесу. Водночас для успішної реалізації інноваційних ініціатив Україні необхідно впроваджувати кращі світові практики, активно співпрацювати з міжнародними організаціями та створювати умови для розвитку стартапів і малого бізнесу [14; 16; 19].

Таким чином, активізація інноваційної діяльності в Україні є необхідним кроком для відновлення країни після війни та забезпечення її сталого розвитку в умовах нових економічних і технологічних реалій. Вона відкриває нові можливості для розвитку високотехнологічних галузей, підвищення конкурентоспроможності країни на світовій арені та створення нових робочих місць для населення.

Метою цієї роботи є аналіз можливостей активізації інноваційної діяльності в Україні в поствоєнний період через розвиток інноваційних парків і високотехнологічних кластерів.

У сучасному світі інновації стали ключовим фактором економічного розвитку та конкурентоспроможності на глобальному ринку. В умовах

глобалізації та швидкого технологічного прогресу країни, які здатні ефективно впроваджувати новітні технології та інноваційні рішення, отримують значні переваги в усіх сферах – від виробництва до соціальних послуг. В Україні, як і в багатьох інших країнах, розвиток інноваційної діяльності є важливим завданням для забезпечення сталого економічного зростання, модернізації виробничих потужностей, підвищення якості життя та інтеграції в глобальну економіку.

Інноваційна діяльність включає створення, впровадження та комерціалізацію нових ідей, технологій, продуктів і послуг, що дозволяє значно поліпшити ефективність економічних процесів та задовольнити сучасні потреби суспільства. Вона охоплює різні сфери – від високих технологій і науки до соціальних інновацій і «зелених» технологій. Важливою складовою розвитку інновацій є також створення сприятливого бізнес-середовища, інвестиційної привабливості та стимулювання підприємництва.

Сьогодні Україна стикається з численними викликами, але також має великий потенціал для розвитку інноваційної діяльності, що може стати основою для її економічного відновлення, а також зміцнення міжнародних позицій. Розвиток інноваційної інфраструктури, підтримка стартапів, науково-дослідних установ, а також співпраця з міжнародними партнерами є необхідними умовами для активізації цього процесу.

Активізація інноваційної діяльності є багатогранним процесом, який включає в себе низку складових, що сприяють розвитку технологій, підприємництва та наукових досліджень. У табл. 1 наведемо основні складові цього процесу.

Наведені складові взаємопов'язані та потребують комплексного підходу для створення сприятливого середовища, в якому інновації можуть процвітати і стати основою економічного зростання та соціальних змін в Україні.

Інноваційні парки та високотехнологічні кластери виконують надзвичайно важливу роль у активізації інноваційної діяльності, оскільки вони є основними платформами для розвитку новітніх технологій, підтримки підприємництва та комерціалізації наукових розробок. Їх роль важко переоцінити, адже вони забезпечують інтеграцію науки, бізнесу та держави, що є критично важливим для швидкого впровадження інновацій і розвитку економіки. У табл. 2 представимо основні аспекти.

Таким чином, інноваційні парки та високотехнологічні кластери є критично важливими для розвитку інноваційної діяльності, оскільки вони забезпечують інтеграцію знань, ресурсів і можливостей, необхідних для створення нових техноло-

гій і бізнесів. Вони активно стимулюють розвиток економіки, підвищують конкурентоспроможність країни та створюють умови для сталого розвитку в умовах мінливого технологічного середовища.

Слід зазначити, що в поствоєнний період Україна зіткнеться з необхідністю не лише відновлення інфраструктури, а й модернізації економіки й адаптації до нових економічних реалій. Одним із ключових шляхів цього процесу є активізація інноваційної діяльності, що може бути досягнуто через розвиток інноваційних парків і високотехнологічних кластерів. Ці інституції сприятимуть не лише відновленню, але й створенню нового економічного імпульсу, сприяючи впровадженню новітніх технологій, залученню інвестицій та розвитку підприємництва (табл. 3).

Отже, розвиток інноваційних парків і високотехнологічних кластерів є важливим кроком для активізації інноваційної діяльності в Україні в поствоєнний період. Вони можуть стати основою для технологічної модернізації, економічного зростання, підвищення рівня зайнятості та поліпшення конкурентоспроможності країни на світовому рівні.

ВИСНОВКИ

Таким чином, стратегічний акцент на розвиток інноваційних парків та високотехнологічних кластерів у поствоєнний період є критично важливим для активізації інноваційної діяльності в Україні, підвищення її конкурентоспроможності та створення економічної бази для сталого розвитку в майбутньому.

Інноваційні парки та кластери сприяють інтеграції наукових розробок і технологій з реальним виробництвом, що дозволяє швидше комерціалізувати нові ідеї та підвищувати конкурентоспроможність українських компаній на світовому ринку. Вони також виступають важливими центрами для розвитку стартапів і малих підприємств, забезпечуючи доступ до інвестицій, менторської підтримки та необхідних ресурсів для масштабування бізнесу.

Розвиток інноваційних парків та кластерів також створює умови для модернізації традиційних галузей економіки, таких як промисловість, енергетика, сільське господарство, шляхом упровадження сучасних технологій, що дозволяє знизити витрати, поліпшити ефективність і зменшити екологічний вплив виробництва. Крім того, ці ініціативи сприятимуть розвитку людського капіталу, підвищенню кваліфікації робочої сили та залученню молодих спеціалістів до інноваційних секторів.

Залучення інвестицій, як внутрішніх, так і зовнішніх, стане основою для розвитку цих інститу-

Складові інноваційної діяльності

Складова	Сутність складової
Розвиток науково-технічної інфраструктури	Створення та підтримка інноваційних парків, технопарків, науково-дослідних установ і лабораторій. Розвиток інфраструктури для стартапів, що включає коворкінги, інкубатори та акселератори. Інвестиції в модернізацію наукових лабораторій та технологічного обладнання
Інституційна підтримка	Формування сприятливого законодавчого та регуляторного середовища для інноваційної діяльності. Створення механізмів фінансування інновацій, таких як гранти, венчурний капітал, податкові пільги та субсидії для стартапів і технологічних компаній. Підтримка національних і міжнародних науково-дослідних ініціатив та програм
Залучення інвестицій	Стимулювання іноземних і внутрішніх інвестицій в інноваційні проєкти та стартапи. Формування ефективних каналів для залучення венчурного капіталу, приватних інвесторів та фінансових установ. Підвищення привабливості інвестиційної діяльності в інноваційних секторах через політичну стабільність та економічну прозорість
Розвиток людського капіталу	Створення умов для підготовки висококваліфікованих кадрів у галузі IT, інженерії, біотехнологій, нанотехнологій та інших високотехнологічних сфер. Підвищення рівня освіти в галузі наук про природу, математики та технічних дисциплін. Співпраця між університетами, науковими установами та підприємствами для підготовки фахівців, здатних розвивати інноваційні проєкти
Міжнародне співробітництво	Участь у міжнародних програмах і проєктах, таких як Horizon Europe, для залучення міжнародних досліджень і технологій. Розвиток міжнародних партнерств з провідними технологічними та науковими центрами світу. Створення умов для експорту інноваційних продуктів та послуг на міжнародні ринки
Підтримка підприємницької активності	Стимулювання інноваційного підприємництва через створення стартапів, малих і середніх підприємств у високотехнологічних секторах. Підтримка створення бізнес-моделей, заснованих на новітніх технологіях, таких як штучний інтелект, біотехнології, блокчейн тощо. Формування сприятливого бізнес-середовища, яке включає доступ до фінансування, бізнес-інкубаторів та акселераторів
Інформаційні технології та цифровізація	Розвиток цифрової економіки через активне впровадження інформаційних технологій у всі сфери діяльності. Створення та підтримка платформ для цифрових інновацій, таких як блокчейн, Інтернет речей, штучний інтелект, великі дані. Спрощення доступу до цифрових послуг і поліпшення цифрової грамотності населення
Маркетинг і комерціалізація інновацій	Створення ефективних механізмів комерціалізації наукових і технічних розробок. Розвиток системи захисту інтелектуальної власності, що включає патентування та ліцензування інновацій. Сприяння виходу інноваційних продуктів на ринки через підтримку маркетингових ініціатив та стратегій
Розвиток інфраструктури підтримки стартапів	Формування бізнес-екосистеми для стартапів, яка включає акселератори, інкубатори, фонди підтримки, а також наставництво від досвідчених підприємців. Створення можливостей для розвитку стартапів, які здатні розвивати інноваційні продукти та послуги на основі новітніх технологій
Екологічні інновації	Стимулювання впровадження «зелених» технологій та інновацій у сфері енергетики, переробки відходів та охорони навколишнього середовища. Підтримка інновацій у сфері відновлювальної енергетики, таких як сонячна, вітрова та біоенергетика. Розвиток технологій, що дозволяють знижувати негативний вплив на довкілля та забезпечувати сталий розвиток

Джерело: складено на основі [1; 3–6; 9–12; 15; 18; 21].

Роль інноваційних парків та високотехнологічних кластерів в активізації інноваційної активності

Роль	Аспект
Створення сприятливого середовища для інновацій	Інноваційні парки та високотехнологічні кластери формують середовище, яке стимулює креативність і науково-технічний прогрес. Вони створюють умови для тісної співпраці між науковими установами, технологічними компаніями, стартапами та інвесторами. Ці платформи сприяють швидкому поширенню нових ідей, технологій та бізнес-моделей завдяки взаємодії різних гравців на одному майданчику
Підтримка стартапів та інноваційного підприємництва	Інноваційні парки часто є осередками для стартапів, що дозволяє молодим підприємствам отримати доступ до ресурсів, необхідних для їх розвитку. Вони пропонують не тільки фізичну інфраструктуру, але й супровід у вигляді менторства, консалтингу, а також можливості для залучення фінансування. Це значно знижує бар'єри для входу на ринок і дозволяє швидше трансформувати ідеї в конкурентоспроможні продукти та послуги
Комерціалізація наукових розробок	Однією з ключових функцій інноваційних парків і кластерів є комерціалізація наукових досліджень. Вона забезпечує можливості для перетворення наукових відкриттів на практичні, комерційно успішні продукти та послуги. Завдяки партнерству з підприємствами та інвесторами наукові розробки можуть бути швидко впроваджені у виробництво або знайти свій шлях на ринок
Інтеграція в глобальні технологічні мережі	Інноваційні парки та кластери, особливо у великих містах або в країнах із розвинутою економікою, мають доступ до глобальних технологічних мереж, що дозволяє місцевим компаніям отримувати доступ до міжнародних ринків, обмінюватися досвідом та інноваціями. Це дає можливість швидше запроваджувати нові технології та поліпшувати продуктивність підприємств
Підвищення конкурентоспроможності регіонів	Розвиток інноваційних парків і кластерів може суттєво підвищити конкурентоспроможність окремих регіонів, оскільки вони сприяють розвитку нових галузей, таких як інформаційні технології, біотехнології, «зелена» енергетика, що стимулює створення робочих місць, залучення інвестицій і поліпшення інфраструктури
Можливості для розвитку людського капіталу	Інноваційні парки та кластери створюють умови для навчання та підвищення кваліфікації працівників у новітніх технологіях. Вони сприяють розвитку професійних навичок через тренінги, курси, семінари, а також створюють можливості для практичного навчання, що є важливим для розвитку технологічних спеціальностей
Формування інноваційної екосистеми	Інноваційні парки та високотехнологічні кластери сприяють створенню повноцінної інноваційної екосистеми, яка включає не тільки науку і бізнес, а й суспільство. Вони забезпечують обмін знаннями, підтримують взаємодію різних учасників (включно з державою, підприємствами, освітніми та науковими установами) і формують середовище для спільного вирішення соціальних та економічних проблем
Підтримка державних ініціатив	Держава, підтримуючи інноваційні парки та кластери, може створювати податкові пільги, фінансові гранти та інші механізми для стимулювання інноваційної діяльності

Джерело: складено на основі [1; 3; 4; 7; 12; 19; 21].

цій, що дозволить не лише відновити, а й створити нову інноваційну економіку, здатну до адаптації та розвитку в умовах глобальних змін. Водночас розвиток інноваційних парків і кластерів дозволяє Україні не лише інтегруватися в міжнародні технологічні мережі, а й забезпечити стійкий економічний розвиток на основі нових технологій та підприємницької активності. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Desyatnyuk O., Krysovaty A., Ptashchenko O., Kyrylenko O. Financial Security in the Conditions of

Globalization: Strategies and Mechanisms for the Protection of National Interests. *Economic Affairs*. 2024. Vol. 69. Special Issue. P. 261–268. DOI: 10.46852/0424-2513.1.2024.27f

- Desyatnyuk O., Naumenko M., Lytovchenko I., Beke-tov O. Impact of Digitalization on International Financial Security in Conditions of Sustainable Development. *Problemy Ekorozwoju / Problems of Sustainable Development*. 2024. Vol. 19. No. 1. P. 104–114. DOI: <https://doi.org/10.35784/preko.5325>
- Doran J., McCarthy N., O'Connor M. The role of entrepreneurship in stimulating economic growth in developed and developing countries. *Cogent Economics & Finance*. 2018. Vol. 6. Iss. 1. Art. 1442093. DOI: <https://doi.org/10.1080/23322039.2018.1442093>

Можливості активізації інноваційної діяльності в пост воєнний період

Можливість	Характеристика
Відновлення та модернізація економіки через інноваційні рішення	Модернізація виробничих потужностей за допомогою автоматизації, роботизації, використання штучного інтелекту та Інтернету речей, що дозволить підвищити ефективність і знизити витрати. Відновлення та розвиток інфраструктури з використанням нових енергоощадних технологій, відновлювальних джерел енергії (сонячна, вітрова, біоенергетика). Розвиток «зеленої» економіки, що зменшить залежність від традиційних джерел енергії та поліпшить екологічну ситуацію в країні
Створення робочих місць і стимулювання підприємництва	Підтримка стартапів і малих підприємств, що базуються на новітніх технологіях, завдяки забезпеченню інфраструктури для розвитку бізнесу (акселератори, інкубатори, технопарки). Створення нових робочих місць у високотехнологічних секторах, таких як інформаційні технології, біотехнології, нанотехнології, виробництво «зелених» технологій. Залучення молодих спеціалістів, які матимуть можливість працювати в інноваційних компаніях та отримувати необхідний досвід у сучасних технологічних галузях
Залучення внутрішніх та зовнішніх інвестицій	Інноваційні парки та кластеризація є потужними інструментами для залучення як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій. Підтримка держави в рамках пільг для таких територій
Модернізація освіти та підготовка висококваліфікованих кадрів	Розвиток технічної освіти та перепідготовка кадрів для роботи в нових технологічних сферах. Інтеграція навчальних закладів з підприємствами, що дозволяє здобувачам освіти отримувати практичні навички та стажуватися в інноваційних компаніях, що забезпечує відповідність навчальних програм потребам ринку праці. Підвищення рівня кваліфікації наявних фахівців через тренінги, курси та сертифікаційні програми, що дозволяє забезпечити належний рівень професіоналізму в нових сферах
Комерціалізація наукових розробок і технологічних інновацій	Інноваційні парки є важливими платформами для комерціалізації наукових досліджень і технологічних інновацій
Міжнародне партнерство та доступ до глобальних ринків	Екологічне відновлення через використання сталих і відновлюваних джерел енергії. Поліпшення якості життя завдяки інноваційним рішенням у соціальній сфері, таким як смарт-міста, електронне урядування, доступ до медичних послуг

Джерело: систематизовано авторами.

- Florida R. The Rise of the Creative Class. And How It's Transforming Work, Leisure and Everyday Life. Basic Books, 2003. 434 p.
- Harvey D. Rebel Cities: From the Right to the City to the Urban Revolution. London, New York: Verso, 2013. 208 p.
- Khaminich S., Broshkov M., Kuznietsov E. Transformation of managerial innovations in conditions of digitalization of market relations. *International Journal of Recent Technology and Engineering*. 2019. Vol. 8. Iss. 4. P. 7888–7893.
DOI: 10.35940/ijrte.D9137.118419
- Krysovaty A., Ptashchenko O., Kurtsev O., Arutyunyan O. The Concept of Inclusive Economy as a Component of Sustainable Development. *Problemy Ekorożwoju / Problems of Sustainable Development*. 2024. Vol. 19. No. 1. P. 164–172.
DOI: <https://doi.org/10.35784/preko.5755>
- Krysovaty A., Desyatnyuk O., Ptashchenko O. Digital Innovations and their Ramifications for Financial and State Security. *African Journal of Applied Research*. 2024. Vol. 10. Iss. 1. P. 431–441.
DOI: <https://doi.org/10.26437/ajar.v10i1.713>
- Krysovaty A., Ptashchenko O. The mechanism of entrepreneurial innovation system in institutions of higher education. *Economics of Development*. 2023. Vol. 22. No. 2. P. 51–60.
DOI: <https://doi.org/10.57111/econ/2.2023.51>
- Melnyk T., Reznikova N., Ivashchenko O. Problems of statistical study of "green economics" and green growth potentials in the sustainable development context. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2020. Vol. 6. Iss. 3. P. 87–98.
DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2020-6-3-87-98>

11. Reznikova N. Ecological imperatives for extension of globalization processes: problem of economic security. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 21. С. 23–26. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/21_2016/6.pdf
12. Rüßmann M., Lorenz M., Gerbert Ph. et al. Industry 4.0: The Future of Productivity and Growth in Manufacturing Industries. The Boston Consulting Group. Inc. 09.04.2015. URL: https://www.bcg.com/publications/2015/engineered_products_project_business_industry_4_future_productivity_growth_manufacturing_industries
13. Бабіна Н. О. Економіко-фінансова безпека підприємств України як елемент фінансової безпеки держави в контексті інтеграційних процесів. Управлінський аспект забезпечення фінансової безпеки України : колективна монографія / за ред. О. В. Черевка. Черкаси : Видавець Ю. А. Чабаненко, 2018. С. 185–206.
14. Власюк О. С. Теорія і практика економічної безпеки в системі науки про економіку : наукова доповідь. Київ, 2008. 48 с.
15. Єлізаров О. В., Радченко О. В. Соціальна й економічна безпека України: стратегічні пріоритети та доктринальні положення. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія «Державне управління»*. 2019. Вип. 2. С. 147–154. DOI: 10.5281/zenodo.3532929
16. Лойко В. В. Загрози економічній безпеці промислового підприємства промислового підприємства: сутність та класифікація. *Ефективна економіка*. 2015. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4372>
17. Reznikova N., Chugaiev O., Bulatova O., Ptashchenco O. Z-inequality in the Context of the Formation of a Digital Society: Intergenerational Differences in the Perception of New Threats to Economic Security. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2023. Вип. 156. С. 46–58. DOI: <https://doi.org/10.17721/apmv.2023.156.1.46-58>
18. Резнікова Н. В., Панченко В. Г., Русак Д. М., Іващенко О. А. Промислові екосистеми в глобальних ланцюжках створення вартості та поставок: кластери, інноваційні та екоіндустріальні парки як чинник сталого розвитку. *Вісник Маріупольського державного університету Серія «Економіка»*. 2022. Вип. 23. С. 5–16. DOI: 10.34079/2226-2822-2022-12-23-5-16
19. Резнікова Н. В., Шлапак А. В., Іващенко О. А. Від промислових екосистем до екосистем цифрової економіки: нові бізнес-моделі і моделі конкуренції в умовах діджиталізації міжнародної торгівлі товарами і послугами. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2023. № 2. С. 332–340. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-316-2-52>
20. Русак Д. М., Резнікова Н. В., Іващенко О. А. Ризик-менеджмент глобальних ланцюгів поставок: вразливість і стійкість у фокусі стратегічного управління в умовах глобальної невизначеності економічної кон'юнктури. *Агроевіт*. 2022. № 21. С. 3-11. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2022.21.3>
21. Четверта промислова революція: зміна напрямів міжнародних інвестиційних потоків: монографія / за наук. ред. А. І. Кривосатового, О. М. Сохацької. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2018. 478 с.

REFERENCES

Babina, N. O. "Ekonomiko-finansova bezpeka pidpriemstv Ukrainy yak element finansovoi bezpeky derzhavy v konteksti intehratsiinykh protseviv" [Economic and Financial Security of Ukrainian Enterprises as an Element of the State's Financial Security in the Context of Integration Processes]. In *Upravlinskyi aspekt zabezpechennia finansovoi bezpeky Ukrainy*, 185-206. Cherkasy: Vydavets Yu. A. Chabanenko, 2018.

Chetverta promyslova revoliutsiia: zmina napriamiv mizhnarodnykh investytsiinykh potokiv [The Fourth Industrial Revolution: Changing the Direction of International Investment Flows] / ed. by A. I. Krysovaty, O. M. Sokhatska. Ternopil: Osadtsa Yu. V., 2018.

Desyatnyuk, O. et al. "Financial Security in the Conditions of Globalization: Strategies and Mechanisms for the Protection of National Interests". *Economic Affairs*, vol. 69, Special Issue (2024): 261-268. DOI: 10.46852/0424-2513.1.2024.27f

Desyatnyuk, O. et al. "Impact of Digitalization on International Financial Security in Conditions of Sustainable Development". *Problemy Ekorozwoju / Problems of Sustainable Development*, vol. 19, no. 1 (2024): 104-114. DOI: <https://doi.org/10.35784/preko.5325>

Doran, J., McCarthy, N., and O'Connor, M. "The role of entrepreneurship in stimulating economic growth in developed and developing countries". *Cogent Economics & Finance*, art. 1442093, vol. 6, no. 1 (2018). DOI: <https://doi.org/10.1080/23322039.2018.1442093>

Florida, R. *The Rise of the Creative Class. And How It's Transforming Work, Leisure and Everyday Life*. Basic Books, 2003.

Harvey, D. *Rebel Cities: From the Right to the City to the Urban Revolution*. London; New York: Verso, 2013.

Khaminich, S., Broshkov, M., and Kuznietsov, E. "Transformation of managerial innovations in conditions of digitalization of market relations". *International Journal of Recent Technology and Engineering*, vol. 8, no. 4 (2019): 7888-7893. DOI: 10.35940/ijrte.D9137.118419

Krysovaty, A. et al. "The Concept of Inclusive Economy as a Component of Sustainable Development". *Problemy Ekorozwoju / Problems of Sustainable Development*, vol. 19, no. 1 (2024): 164-172. DOI: <https://doi.org/10.35784/preko.5755>

Krysovaty, A., and Ptashchenco, O. "The mechanism of entrepreneurial innovation system in institutions

- of higher education". *Economics of Development*, vol. 22, no. 2 (2023): 51-60.
DOI: <https://doi.org/10.57111/econ/2.2023.51>
- Krysovaty, A., Desyatnyuk, O., and Ptashchenko, O. "Digital Innovations and their Ramifications for Financial and State Security". *African Journal of Applied Research*, vol. 10, no. 1 (2024): 431-441.
DOI: <https://doi.org/10.26437/ajar.v10i1.713>
- Loiko, V. V. "Zahrozy ekonomichnii bezpetsi promyslovoho pidpriemstva promyslovoho pidpriemstva: sutnist ta klasyfikatsiia" [Threats to Economic Security Industrial Enterprises: Essence and Classification]. *Efektivna ekonomika*, no. 10 (2015). <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4372>
- Melnyk, T., Reznikova, N., and Ivashchenko, O. "Problems of statistical study of "green economics" and green growth potentials in the sustainable development context". *Baltic Journal of Economic Studies*, vol. 6, no. 3 (2020): 87-98.
DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2020-6-3-87-98>
- Reznikova, N. "Ecological imperatives for extension of globalization processes: problem of economic security". *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 21 (2016): 23-26. http://www.investplan.com.ua/pdf/21_2016/6.pdf
- Reznikova, N. et al. "Z-inequality in the Context of the Formation of a Digital Society: Intergenerational Differences in the Perception of New Threats to Economic Security". *Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn*, no. 156 (2023): 46-58.
DOI: <https://doi.org/10.17721/apmv.2023.156.1.46-58>
- Reznikova, N. V. et al. "Promyslovi ekosystemy v hlobalnykh lantsiuzhkhakh stvorennia vartosti ta post-avok: klasteri, innovatsiini ta ekoindustrialni parky yak chynnyk staloho rozvytku" [Industrial Ecosystems in Global Value and Supply Chains: Clusters, Innovation and Eco-industrial Parks as a Factor of Sustainable Development]. *Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu Seriiia «Ekonomika»*, no. 23 (2022): 5-16.
DOI: [10.34079/2226-2822-2022-12-23-5-16](https://doi.org/10.34079/2226-2822-2022-12-23-5-16)
- Reznikova, N. V., Shlapak, A. V., and Ivashchenko, O. A. "Vid promyslovykh ekosystem do ekosystem tsyvrovoi ekonomiky: novi biznes-modeli i modeli konkurentsii v umovakh didzhytalizatsii mizhnarodnoi torhivli tovaramy i posluhamy" [From Industrial Ecosystems to Digital Economy Ecosystems: New Business Models and Models of Competition in the Conditions of Digitalization of International Trade in Goods and Services]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnogo universytetu. Seriiia «Ekonomichni nauky»*, no. 2 (2023): 332-340.
DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-316-2-52>
- Rusak, D. M., Reznikova, N. V., and Ivashchenko, O. A. "Ryzhik-menedzhment hlobalnykh lantsiuhiv post-avok: vrazlyvist i stiikist u fokusi stratehichnoho upravlinnia v umovakh hlobalnoi nevyznachenosti ekonomichnoi koniunktury" [Risk Management of Global Supply Chains: Vulnerability and Resilience in the Focus of Strategic Management in the Conditions of Global Economic Uncertainty]. *Ahrosvit*, no. 21 (2022): 3-11.
DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2022.21.3>
- Russmann, M. et al. "Industry 4.0: The Future of Productivity and Growth in Manufacturing Industries". *The Boston Consulting Group. Inc.* April 09, 2015. https://www.bcg.com/publications/2015/engineered_products_project_business_industry_4_future_productivity_growth_manufacturing_industries.
- Vlasiuk, O. S. *Teoriia i praktyka ekonomichnoi bezpeky v systemi nauky pro ekonomiku : naukova dopovid [Theory and Practice of Economic Security in the System of Economic Science: Scientific Report]*. Kyiv, 2008.
- Yelizarov, O. V., and Radchenko, O. V. "Sotsialna i ekonomichna bezpeka Ukrainy: stratehichni prioriteti ta doktrynalni polozhennia" [Social and Economic Security of Ukraine: Strategic Priorities and Doctrinal Provisions]. *Visnyk Natsionalnogo universytetu tsyvilnoho zakhystu Ukrainy. Seriiia «Derzhavne upravlinnia»*, no. 2 (2019): 147-154.
DOI: [10.5281/zenodo.3532929](https://doi.org/10.5281/zenodo.3532929)